

NIK sprawdzi jak kontrolowane jest NATO

Przegląd partnerski w dziedzinie audytu finansowego

Najwyższa Izba Kontroli będzie koordynowała przegląd partnerski Międzynarodowej Rady Audytorów NATO – IBAN, odpowiedzialnej za kontrolowanie NATO. Do współpracy zaproszono także Trybunał Obrachunkowy Hiszpanii. Polscy i hiszpańscy kontrolerzy zbadają jak funkcjonuje IBAN i zaproponują sposoby usprawnienia pracy głównego audytora NATO.

WIESŁAW KURZYCA

Co NATO¹ i NIK mają ze sobą wspólnego poza pierwszą literą w skrócie ich nazw? Okazuje się, że niemało. Współpraca między tymi organizacjami rozpoczęła się jeszcze w czasie, gdy Polska nie była członkiem najpotężniejszego sojuszu polityczno-wojskowego na świecie. Pierwsze kontakty miały miejsce w ostatniej fazie przygotowań naszego kraju do członkostwa w NATO, czyli w 1997 r. Wówczas przedstawiciele NIK, głównie z ówczesnego Departamentu Obrony i Bezpieczeństwa Wewnętrznego, uczestniczyli w zajęciach

zapoznawczych na temat organizacji NATO jako całości, struktury kierowania i dowodzenia, a przede wszystkim na temat zasad i procesu audytu zewnętrznego tej bardzo rozbudowanej i przechodzącej wiele zmian w czasie swojego istnienia organizacji.

Audytem zewnętrznym w NATO zajmuje się organ o nazwie Międzynarodowa Rada Audytorów NATO² (IBAN³), która składa się z właściwej Rady (6 członków delegowanych na cztery lata przez narodowe organy kontroli państw członkowskich, z których jeden pełni przez dwuletnią kadencję funkcję przewodniczącego Rady)

¹ NATO – North Atlantic Treaty Organisation – Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego, zwana także Sojuszem Północnoatlantyckim (North Atlantic Alliance).

² W niektórych dokumentach nazywana także Międzynarodową Komisją Rewidentów NATO.

³ International Board of Auditors for NATO – IBAN (wym. ajban).

oraz grupy audytorów zatrudnionych na kontraktach na czas określony. Rada wytycza strategię audytu i sprawuje nadzór nad przeprowadzanymi audytami, natomiast grupa audytorów kontraktowych planuje i przeprowadza audyty finansowe, audyty wykonania zadań oraz realizacji projektów infrastrukturalnych. W latach 2006–2010 przedstawiciel NIK⁴ pełnił funkcję członka Międzynarodowej Rady Audytorów NATO, w tym, na podstawie decyzji Rady Północnoatlantyckiej⁵, funkcję przewodniczącego Rady w latach 2007–2009.

Po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w NATO przedstawiciele NIK włączyli się do regularnych kontaktów z IBAN, przede wszystkim w formie corocznych spotkań poświęconych dyskusji nad rocznym sprawozdaniem z działalności IBAN. Uwagi przedstawicieli najwyższych organów kontroli (NOK) państw członkowskich na temat sprawozdania są spisywane w postaci osobnego dokumentu, który przedstawiany jest komitetowi NATO⁶ odpowiedzialnemu za analizę raportów IBAN i wdrażanie rekomendacji audytorów. Ponadto Departament Obrony NIK prowadzi od 2001 r., na zasadzie rotacji z NOK Danii i Niemiec, audyt finansowy jedyne wielonarodowe dowództwa operacyjnie podporządkowanego NATO na terenie Polski, czyli dowództwa Korpusu Północno-Wschodniego

z siedzibą w Szczecinie. W tym wypadku NIK odciąża IBAN w jej audytorskim wysiłku, ponieważ inne wielonarodowe dowództwa korpusów podporządkowane NATO są poddawane audytowi finansowemu IBAN. Należy też dodać, że kontrole NIK przeprowadzane samodzielnie w dziedzinie obronności uzupełniają audyty IBAN dotyczące rozbudowy wspólnej infrastruktury NATO na terenie państw członkowskich.

W latach 2012–2013 przedstawiciele NIK brali udział w projekcie zainicjowanym przez Sekretarza Generalnego NATO⁷, którego głównym celem było wzmocnienie audytu zewnętrznego NATO, w tym jego niezależności, skuteczności i wydajności działania. W ramach tego projektu powstał komitet sterujący i grupa robocza, które zajęły się wypracowaniem możliwie najlepszych rozwiązań prowadzących do optymalizacji działalności IBAN. Wypracowane rekomendacje, które uzyskały akceptację Rady Północnoatlantyckiej, odnosiły się do wprowadzenia zmian w statucie IBAN, wzmocnienia roli audytu wykonania zadań, zróżnicowania stanowisk audytorów kontraktowych, uproszczenia procesu kontryktoryjnego oraz optymalizacji kalendarza audytów. Jedną z istotnych rekomendacji, dotyczącą procesu wdrażania rezultatów projektu, było wskazanie potrzeby

⁴ Wspomnianym przedstawicielem NIK był autor niniejszej informacji.

⁵ Rada Północnoatlantycka (North Atlantic Council) – najwyższy organ decyzyjny NATO; jej członkami są głowy państw lub szefowie rządów krajów członkowskich (na co dzień reprezentowani przez ambasadorów).

⁶ Obecnie jest to Komisja ds. Polityki i Planowania Zasobów NATO (NATO Resource Policy and Planning Board).

⁷ Funkcję tę pełnił Anders Fogh Rasmussen (od 1.08.2009 r. do 30.09.2014 r.).

przeprowadzania przeglądów partnerskich IBAN przez niezależnych audytorów z państw członkowskich.

Pierwszy z takich przeglądów obejmuje audyt finansowy i odbędzie się jeszcze w tym roku. Międzynarodowa Rada Audytorów NATO przeprowadziła konsultacje z NOK sojuszników w ramach NATO w sprawie uczestnictwa w tym przedsięwzięciu. W ich wyniku do przeprowadzenia pierwszego w historii NATO przeglądu partnerskiego jej organu audytu zewnętrznego zostały zaproszone najwyższe organy kontroli Polski i Hiszpanii. Najwyższa Izba Kontroli została poproszona o odegranie wiodącej roli w przeglądzie. Według przewodniczącego IBAN, jest to wyraz największego zaufania do niezależności i profesjonalizmu audytorów NIK. Oprócz dotychczasowej współpracy i częstych kontaktów, niebagatelną rolę w tej ocenie odegrało międzynarodowe zaangażowanie NIK w audyty finansowe Europejskiej Organizacji Badan Jądrowych (CERN) i Rady Europy, jak również doświadczenie w przeprowadzaniu przeglądów partnerskich w Indonezji i Słowacji

oraz poddawania się takim przeglądom przez NIK.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli Krzysztof Kwiatkowski oraz przewodniczący Międzynarodowej Rady Audytorów NATO Charilaos Charisis podpisali 28 sierpnia 2014 r. porozumienie o przeglądzie partnerskim w IBAN, który ma być przeprowadzony przez zespoły audytorów NIK i Sądu Audytorskiego Królestwa Hiszpanii⁸. Najwyższe organy kontroli Polski i Hiszpanii zobowiązały się do przeprowadzenia przeglądu w dziedzinie audytu finansowego do końca bieżącego roku. Rozpoczęły się wspólne polsko-hiszpańskie prace przygotowawcze do tego przedsięwzięcia, główne prace są planowane na listopad, a przedstawienie raportu jest oczekiwane przed przerwą świąteczną. Zadanie zatem jest ambitne nie tylko ze względu na jego treść, lecz także czas wykonania.

WIESŁAW KURZYCA
radca prezesa NIK

⁸ Przewodniczący Sądu Audytorskiego Hiszpanii podpisał porozumienie 15 września 2014 r., podczas spotkania z przewodniczącym IBAN w Madrycie.